

MONITOR II – WP3_3.4: Адаптиране на аврийни/ евакуационни планове.

Консорциум „Бауер Консулт“ ООД

Version 1.0

Февруари 2011

телефон: +359 2 48 990 71

факс: +359 2 48 990 72

Съдържание

1.	Аварийни и евакуационни планове	3
2.	Етапи при разработване на евакуационни/ аварийни планове	4
2.1	Определяне на нуждите и необходимостта от аварийен/ евакуационен план	4
2.2	Оценка на опасността.....	5
2.2.1	Подбор на защитни мерки и контрол	5
2.3	Стратегии за възстановяване.....	5
2.3.1	Разработване на плана.....	6
2.4	Тестване и обучения за аварийните/ евакуационни планове	7
2.5	Структура на евакуационните планове в САЩ. Отговорности на службите и жителите съгласно аварийните/ евакуационни планове.	8
2.5.1	Предупреждения (алармиране).....	8
2.5.2	Роля и отговорности на службите и жителите	9
2.5.3	Полиция	9
2.5.4	Пожарна и Спасителна служба	9
2.5.5	Службите за бърза медицинска помощ	10
2.5.6	Местен Координатор/ Ръководител при борбата с природни бедствия	10
2.5.7	Действия на населението.....	11
2.5.8	Лични/ семейни евакуационни/ аварийни планове	11
2.5.9	Важни съвети	11
2.5.10	Общи указания за безопасност и здраве.....	12
3.	Актуализиране на аварийни/ евакуационни планове	13
4.	Общи препоръки	15

1. Аварийни и евакуационни планове

Основните нормативни актове, които регламентират дейностите по защитата на живота и здравето на населението, опазването на околната среда и имуществото при бедствия са Законът за защита при бедствия (ЗЗБ) и Националната програма за защита при бедствия. Регламентиращите нормативни актове на областно и общинско ниво са областния и общински аварийен план в случай на бедствие.

За устойчивото предпазване и защита от наводнения изключително важно е създаването на стабилна законова, административна и икономическа рамка, в която всеки от секторите, обществен, частен и доброволчески, може да даде своя принос за предпазването от наводнения. Важно е да се осигури сигурността на хидротехническите съоръжения, техническата инфраструктура, намаляването на вредното въздействие от наводненията върху човешкото здраве и собственост, както и върху водните и сухоземни екосистеми.

В процеса на планиране на защитата при бедствия на общинско, областно и национално ниво е необходимо да се предвидят и процедури за актуализирането на аварийните и евакуационните планове, така че те да отговарят най-точно на реалните бедствени ситуации, които могат да възникнат.

Използването на най-актуалните карти на риска гарантира, че експертите изработващи аварийни планове ще разполагат с възможно най-реалистичната прогноза за развитието на наводнението, какви райони ще бъдат засегнати и какви евентуално щети могат да бъдат нанесени. Така мерките за намаляване на негативният ефект от наводнението в аварийните и евакуационните планове ще бъдат адекватно съобразени с бедствена ситуация. Като резултат това ще доведе до по-голяма сигурност за населението и бизнеса.

2. Етапи при разработване на евакуационни/ аварийни планове

Процеса при разработването на евакуационен план може да бъде разделен на няколко основни етапа:

- Идентифициране на необходимостта от подобен план
- Оценка на опасността
- Подбор на подходящи мерки за защита и контрол
- Разработване на стратегии за възстановяване на щетите
- Изработка на плана
- Тестване, обучение и адаптиране на плана

2.1 Определяне на нуждите и необходимостта от аварийен/ евакуационен план

Така както всеки град, река и терен са различни, така и риска от природно бедствие е различен, това определя и различните потребности към евакуационните и аварийни планове .

Първоначално е важно да се определят специфичните изисквания и характеристики на мястото(терена) за което се изготвя плана, така че разработването на самият план да осигури максималната му актуалност и ефикасност.

Така ще се изясни какви процедури и мерки да се разработват. Основни моменти при разработването на евакуационен план

- При какви обстоятелства да се задейства аварийният план
- Определяне на индивидуалните и общи отговорности за разработването, актуализирането и изпълнението на плана.
- Обхват на плана. Какви обекти и как ще се обвържат
- Определяне на процесите и действията за изпълнение
- Определяне на изискванията за предоставянето и използването на необходимите ресурси за мерките за защита
- Обучения и тестване на плана
- Поддържане на готовност в случай на задействане на плана
- Обратна информация за актуалността на плана в реална обстановка

След като са определени целите, е важно да се гарантира че за всички служби и организации са определени ролята и отговорностите, като всяка една е необходимо да се разглежда и оценява поотделно.

2.2 Оценка на опасността

Преди да се разработи ефективен план е необходимо да се определи и оцени опасността, кои обекти са в риск и къде са критичните точки. Тази оценка помага за разработването на защитни мерки с ясни приоритети и йерархия при взимането на решения, всичко това ще сведе до минимум риска.

При идентифицирането на риска на застрашените обекти, е необходимо да се установи какви функции имат тези обекти и кои могат да са критично застрашени в случай на наводнение. Когато обектите прецизно се съпоставят с функциите им, ще бъде ясно кои са повече и по-малко застрашени.

2.2.1 Подбор на защитни мерки и контрол

Етапа за оценка на опасността ще помогне за набелязване на зоните, където щетите могат да бъдат значително намалени чрез прилагането на превантивни мерки. Въпреки че по принцип предотвратяване винаги е по-добра отколкото възстановяването на щетите, независимо дали това е вярно за всеки конкретен е добре да се изготви оценка на разходите.

2.3 Стратегии за възстановяване

Стратегиите за възстановяване позволяват бързо да се нормализира обстановката след преминаване на наводнението. Те следва да се основават на данни, събрани при оценката на опасността, за да се гарантира, че отговарят на основни изисквания и нужди на населението. Те също така следва да отчита пълната гама от възможни произшествия и прекъсвания в дейностите по възстановяването.

Сред специфични стратегии, които трябва да се разглежда, са:

- При крайни обстоятелства, може да бъде желателно или необходими за прехвърляне на функции на обекти, изцяло или частично на друго място. Например за това е промяна на водоизточника или затварянето на депото за отпадъци и превозване на отпадъците в друго депо.
- Планът за възстановяване следва да идентифицира такива местоположения, които трябва да бъдат годни за функциите, които да поемат. Планът също така следва да зададете на обстоятелствата, при които преместването е да бъде предприето, както и точното местоположение на обектите или инфраструктурата.
- Ресурси и оборудване за възстановяване. В случай на значителни щети може да е необходимо заменяне на части от инфраструктура. Планът за възстановяване може да указва спешните мерки за закупуване, доставка и пускането в експлоатация на подменените части или участъци от инфраструктурата. Това може да включва договореностите с доставчиците и местните фирми да предоставят оборудване и ресурси (строителни материали), предварителна покупка и съхранението на критичните елементи, както и планове за действие при извънредно критични ситуации
- Роли и отговорности. Планът трябва да указва екипите и лицата, които са отговорни в аварийните ситуации в различните зони. Участниците трябва да разберат техните отговорности и очакванията, които се поставя върху тях, те трябва да бъдат напълно готови за действие в кратък срок, когато това се изисква.

2.3.1 Разработване на плана

Действията в плана за възстановяване трябва да са описани кратко и ясно, така че ползващите плана бързо и лесно да намират нужната им информация и да изпълняват зададените им функции.

Полезен подход към оформлението на плана е да се структурира съгласно различните аварийни обстоятелства, които са били предвидени. В този раздел предвидените дейности да са описани стъпка, и да се насочени към отделни лица или екипи за реакция, така всички ще знаят какво да правят във всеки един момент.

MONITOR II – WP3_3.4: Адаптиране на аварийни/ евакуационни планове

Трите фази на отговор за всяка идентифицирана аварийна ситуация са следните.

- Първата е на задействане и се състои от процедурите за съобщаване за зараждането или настъпването на извънредната ситуация, оценка на ситуацията и активиране на плана.
- Втората фаза е след отминаване на критичната ситуация. Това е етапа на възстановяване, по време на който са започва и извършват действията по възстановяване.
- В последвана фаза се оценяват щетите и се анализира ефикасността на аварийния/ евакуационен план, като се изготвят и препоръки за неговото подобрене.

2.4 Тестване и обучения за аварийните/ евакуационни планове

Изследване, обучение и актуализиране са основните последващи дейности, които трябва да бъдат извършени след изпълнението на плана. Необходимо е, че планът старателно се изпитва във всичките му аспекти. Предварителното тестване на плана може да се осъществи само за тестването на комуникационните връзки между участниците в него. За съжаление реалните ситуации е невъзможно предварително да се тестват и затова от голямо значение е качеството и актуалността на изработените карти на риска, които са основата за разработването на такива планове.

Поради тази причина могат да се тестват най-малко на следните области:

- Координация на отговорни лица и служби. Тестване следва да докаже, че отговорните екипи разбират и да могат да координират и осъществят преписаните им действия в спешни случаи.
- Тестване на процедурите за оповестяване/ известяване. Комуникация е елемент, който лесно може да се пренебрегне, но в действителност е от критично значение. Тестването следва да гарантира, че тези процедурите са ефективни и могат да функционират правилно при аварийни ситуации.

2.5 Структура на евакуационните планове в САЩ. Отговорности на службите и жителите съгласно аварийните/ евакуационни планове.

Аварийните/ евакуационни планове могат да предложат редица гъвкави насоки за действия по време на наводнение. Въпреки това плановете не могат да покрият всички възможни сценарии за възникване на наводнение и бедствието може да възникне навсякъде по всяко време по една от следните причини.

- ❖ Продължителни или интензивни валежи
- ❖ Интензивно снеготопене
- ❖ Изключително високи вълни в резултат на скъсана язовирна стена или друга причина
- ❖ Приливни вълни или цунами

2.5.1 Предупреждения (алармиране)

Обикновено времето за оповестяване на непосредствена опасност от наводнение е около от 30 до 60 минути

Няма опасност водното ниво се понижава

Опасност от наводнение. Бъдете готови! Бъдете подготвени!

Наводнението настъпва. Очаква да се засегнат жилища, обществени сгради и основни пътища. Действайте незабавно!

Образуване и настъпване на екстремно наводнение. Непосредствена опасност за живота и имуществото. Действайте незабавно!

2.5.2 Роля и отговорности на службите и жителите

При получаване на предупредително съобщение за наводнение незабавно се уведомяват съответните служби. В зависимост от мащаба на бедствието могат да възникнат трудности от следният характер:

- ❖ Грижа за евакуираните, наранените или бездомни хора
- ❖ Защита на обществени сгради и инфраструктура
- ❖ Наличността на транспортни средства и пътища
- ❖ Облекчаване на наводнението чрез отпушване на канализацията, водостоци и дренажни системи
- ❖ Предоставяне на помощ и съвети за евакуация
- ❖ Предоставяне на защитни преградни средства(пясъчни торби) и указателни табели
- ❖ Координиране на спешната помощ и действия

2.5.3 Полиция

Основни отговорности

- ❖ Координиране на аварийните служби, местните служби, медиите и др
- ❖ Подпомагане на евакуационните действия
- ❖ Защита и запазване на контрола в засегнатите райони. Организиране на трафика
Организиране и разпространяване на информация за хода бедствието
- ❖ Временно идентифициране на умрели хора
- ❖ Контрол при нормализирането на обстановката след бедствието

2.5.4 Пожарна и Спасителна служба

Основни отговорности

- ❖ Спасяване на хора в бедствена ситуация
- ❖ Контрол на пожари, изпуснати химикали и други опасности

MONITOR II – WP3_3.4: Адаптиране на аварийни/евакуационни планове

- ❖ Идентифициране на опасностите, относно евакуационните действия
- ❖ Гарантиране на безопасността на спасителните екипи
- ❖ Минимизиране на опасността за околната среда
- ❖ Взаимодействие със спешните медицински екипи
- ❖ Готовност за подпомагане на възстановителните действия

2.5.5 Службите за бърза медицинска помощ

Основни отговорности

- ❖ Защита на живота жителите съвместно с другите аварийни служби
- ❖ Спасяване, подпомагане и стабилизиране на пострадали хора
- ❖ Осигуряване на линейки, медицински персонал, оборудване и средства
- ❖ Осигуряване на централен пункт за медицинските средства/ ресурси
- ❖ Осигуряване на комуникационни средства
- ❖ Предупреждение на приемащите болници
- ❖ Осигуряване на транспорт за медицинските екипи и оборудването им
- ❖ Организиране на транспорт за пострадали хора
- ❖ Поддръжка на спасителните екипи в зоната на бедствието

2.5.6 Местен Координатор/ Ръководител при борбата с природни бедствия

Основни отговорности

- ❖ Подготовка на аварийни планове за използването на местните ресурси и оборудване
- ❖ Консултативен представител за доставка на пясъчни торби за засегнатите райони
- ❖ Поддържа единен център за информация
- ❖ Издава предупредителни съобщения за местните служби
- ❖ Получава и разпространява информация свързана с прогнози за времето, вечният отток, алармира и подпомага евакуационните действия
- ❖ Организира действията за преграждане на водният поток или за прочистване на отводнителните системи
- ❖ Организира действията за ремонтиране и поддръжка на защитните съоръжения

MONITOR II – WP3_3.4: Адаптиране на аварийни/евакуационни планове

- ❖ Подготвя изявления и информация за медиите
- ❖ Подготвя информация за актуализация на ситуацията
- ❖ Организира снабдяването на пясъчни торби за засегнатите райони

2.5.7 Действия на населението

- ❖ Следене на предупрежденията за наводнение
- ❖ Реакция съгласно евакуационния план и разпространеното предупреждение
- ❖ Проверка и алармиране на съседите за бедствието. Готовност за помощ на съсед
- ❖ Списък с полезните телефонни номера
- ❖ Следене на местните радио емисии за състоянието на ситуацията
- ❖ Подготвяне на спешен помощен комплект в случай на бедствие: лекарства, топло облекло, храна, одеяла, кибрит/ запалка, свещи, фенери, преносимо радио, резервни батерии, гумени ръкавици, лични документи

2.5.8 Лични/ семейни евакуационни/ аварийни планове

- ❖ Обсъждане на плана в семейството, приятели и съсед
- ❖ Прекъсване на газта, електричество и водопровода
- ❖ Преместване на превозните средства в спешни случаи.
- ❖ Разположение на убежището и безопасен път до там
- ❖ Осигуряване на контейнери с чиста вода(да се избягва, използване на водите от наводнението или местната вода)
- ❖ Спасяване на домашните животни

2.5.9 Важни съвети

- ❖ Ако живеете в район с опасност от наводнение
 - Осигурете достатъчен брой пясъчни торби за блокиране на вратите и други отвори
 - Направете подходяща застраховка
 - Осигурете запечатани храни
 - Ако сте евакуирани е възможно да нямате достъп до собственият си имот за определено време

MONITOR II – WP3_3.4: Адаптиране на аварийни/евакуационни планове

- ❖ Ако наводнението приближава
- Прекъснете газта, електричество и водопровода
- Преместете семейството, домашните животни и провизиите на по-горен етаж

2.5.10 Общи указания за безопасност и здраве

- ❖ Да не се ходи, шофира или плува в засегнатите зони
- ❖ В случай на неизбежно шофиране да се предвидят евентуалните отвори и пропадания в наводнения път
- ❖ Да се избягват храни, които са били засегнати от заливните води
- ❖ Да се избягва електрическо оборудване
- ❖ Ако е необходима евакуация да се следват полицейски инструкции

Източник:

FEMA USA

ФЕДЕРАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА БОРБА С БЕДСТВИЯ И АВАРИИ

3. Актуализиране на аварийни/ евакуационни планове

Правилното разпределяне на изброените по-горе отговорности, бързите връзки за комуникация между службите, йерархията при вземането на решения и разпределянето на необходимите ресурсите в случай на бедствие са в основата на аварийният/ евакуационен план.

В процеса на актуализирането на даден аварийен/ евакуационен план за съответната община или населено място е необходимо, като начало да се идентифицират факторите, определящи степента на опасност, след това да се определят отговорностите, ролята и действията на всички служби и жители в случай на бедствие. Подобен подход ще спомогне за адекватните действия по време на бедствието и така ще доведе до намаляване на негативните ефекти от него.

При задействането и изпълнението на даден аварийен/ евакуационен план в случаи на наводнение е важно да се следи за неговото изпълнение и обективно да се отбелязват пропуските и грешките в него. Всички участници е необходимо да преценят дали поставените им задачи съгласно плана са правилно разпределени според създалата се ситуация и дали техните действия наистина спомагат за ограничаване на щетите от наводнението.

Подобна е практиката в Германия, където след всяко наводнение работни групи, специализирани в управлението на риска от наводнения, на място описват щетите след наводнението, като фокусират заключенията си в следните аспекти:

- ❖ Набиране на доклади и записки за наводнението от отговорните служби
- ❖ Доказване на ефикасността на предприетите мерките за защита
- ❖ Преглед на оперативната структура
- ❖ Доказване на наличността на персонал (хора за борба с наводнението)
- ❖ Доказване на наличността на ресурси
- ❖ Качество на работата между отделните служби
- ❖ Приспособяване на тренировъчните курсове максимално близо до реалните условия

MONITOR II – WP3_3.4: Адаптиране на аварийни/ евакуационни планове

Допълнително към това се предоставят и въпросници към всички участници в аварийните и евакуационните планове, така по-лесно могат да се идентифицират пропуските в плановете и те да се адаптират по-точно към обстановката.

Освен с обработката на информацията от терена, за актуализирането на плановете допълнителни данни могат да се получат от новите подобрени карти. Условие за това е съвместната работа на експертите по оценка на риска, експертите изготвящи картите и експертите разработващи евакуационните и аварийни планове.

4. Общи препоръки

В България експерти в изготвянето на аварийни и евакуационни планове са служителите в Гражданска Защита. Това е администрацията, с която експертите изготвящи картите на риска трябва най-тясно да си сътрудничат, така изготвените планове ще планират и организират ефикасни мерки за защита на населението и собствеността.

Съвместната работа на всички видове експерти и местни власти е от основно значение за успеха на такъв тип проекти, така ще се покрият възможно най – пълно изискванията на всяка една страна, което ще доведе до по – добър продукт, който ще гарантира защитата на населението и имуществото. За съжаление подобен подход все още не е възприет в нашата страна, комуникацията между различните страни се осъществява много трудно, което води до непълни и понякога не нужни проектни разработки, а от там и до скъпи и безцелно дълги периоди на изпълнението на проектите. И не на последно място разработването на подобни проекти се изпълнява според различни методологии, което е причина за различен тип крайни продукти и резултати.

Препоръчително е приемането на обща национална основна структура и създаването на ясни правила при разработването на аварийните/ евакуационните планове на база карти на риска от наводнение. Тези текстове трябва да бъдат в допълнение към сегашното Българско законодателство „Закон за водите“ и „Закона за бедствията и аварийите“, които регламентират изготвянето на този тип планове. Това ще гарантира, че одобрените планове от съответните общи ще отговарят на общите условия и изисквания към тях. Така тяхното бъдещо адаптиране чрез общо национални процедури ще става по много ясен, технически прецизен и лесен начин.

Необходимо е да се разработят и общи национални процедури за актуализиране на картите на риска и аварийните/ евакуационните планове в допълнение към същите закони, за да се гарантира в максимално възможна степен сигурността на обществото в случай на наводнение.